

Handläggare:
Cornelia Schroeder

Telefon: 08 -508 03 088

Till
Spånga-Tensta
stadsdelsnämnd

Underlag för budget 2017 med inriktning 2018 och 2019

Förslag till beslut

Förvaltningen föreslår att nämnden beslutar följande:

1. Stadsdelsnämnden godkänner underlag till budget 2017 med inriktning 2018 och 2019 och överlämnar till kommunstyrelsen.
2. Stadsdelsnämnden beslutar om omedelbar justering i detta ärende.

Christina Heglert
StadsdelsdirektörCornelia Schroeder
Avdelningschef

Sammanfattning

Under planperioden arbetar nämnden med ett antal satsningar inom prioriterade verksamhetsområden vilket framgår av ärendet nedan.

Bakgrund

Enligt kommunallagen ska kommunens budget innehålla en plan för ekonomi och verksamhet för en period av tre år där det aktuella budgetåret utgör periodens första år.

Med anledning av detta ska nämnderna analysera den kommande perioden och utifrån stadsledningskontorets anvisningar inkomma med ett ärende som utgör underlag till kommunfullmäktiges budget.

Långsiktigheten i stadens planering förstärkas genom att tyngd även ges till periodens år två och tre. Av ärendet framgår vilka frågor som påverkar kärnverksamhetens utveckling och ekonomi under perioden.

Analysen utgår från såväl den egna verksamheten som omvärldsanalyser. Slutsatserna i underlagen ska användas i det kommande budgetarbetet.

Ärendets beredning

Ärendet är berett inom avdelningen för ekonomi och verksamhetsutveckling.

Bilagor

1. Kompetensförsörjningsplan
2. Investeringar
3. Svar utifrån delrapporter utifrån Skillnadernas Stockholm
4. Plan upphandlade verksamheter

Innehållsförteckning

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål.....	4
1.1 Ett Stockholm som håller samman.....	4
1.2 Ett klimatsmart Stockholm.....	4
1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm.....	4
1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm.....	4
2 Nämndens verksamhetsområde	5
2.1 Förskoleverksamhet	5
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid	7
2.3 Äldreomsorg.....	8
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning.....	9
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri	11
2.6 Stadsmiljöverksamhet	13
2.7 Ekonomiskt bistånd.....	15
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder	16
2.9 Övrigt	16
3 Sammanfattande ekonomisk analys.....	16
3.1 Drift.....	18
3.2 Investeringar.....	18
3.3 Betydande projekt som inte är investeringar.....	19
4 Övriga redovisningar	19
5 Lokalförsörjningsplan.....	21
5.1 Inledning	22
5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler	23
5.3 Kapacitetsbeskrivning.....	24
5.4 Förändringar i lokalbeståndet.....	25
5.5 Kostnadsutveckling.....	26
5.6 Effektiviseringsmöjligheter.....	27
5.7 Övrigt	27

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

1.1 Ett Stockholm som håller samman

Med anledning av kommunfullmäktiges inriktningsmål planeras följande satsningar för att bidra till måluppfyllelsen:

- Arbeta för att alla barn och unga ska ha jämlika uppväxtvillkor
- Utveckla kultur- och fritidsverksamheter för unga i allmänhet och flickor i synnerhet
- Utveckla uppsökande, preventiva och tidiga sociala insatser bland unga
- Ta fram en sammanhållen strategi för ökad trygghet
- Verka för att förvaltningen snarast flyttas till ett nytt förvaltningshus i Tensta
- Arbeta för ökad integration och att ge nyanlända goda förutsättningar att delta i samhällslivet
- Öka förståelsen för flerspråkighet och mångfald genom insatser i förskolan
- Utveckla samarbeten med frivilligorganisationer och föreningar i arbetet med sociala insatsförebyggande verksamheter för stadsdelens äldre
- Fortsatt fokusera på förskolans värdegrundsarbete och demokratiska uppdrag i syfte att vidga barnens lärande och förståelse för demokrati och jämställdhet

1.2 Ett klimatsmart Stockholm

Med anledning av kommunfullmäktiges inriktningsmål planeras följande satsningar för att bidra till måluppfyllelsen:

- Sänka klimatpåverkande utsläpp genom att minska energiförbrukningen
- Öka sorteringen av livsmedel i nämndens verksamheter till biologisk hantering
- Utveckla en strategi för att öka andelen ekologisk mat inom verksamheterna
- Arbeta för miljömedvetna, kemikalismarta och giftfria verksamheter

1.3 Ett ekonomiskt hållbart Stockholm

Med anledning av kommunfullmäktiges inriktningsmål planeras följande satsningar för att bidra till måluppfyllelsen:

- Bedriva verksamhetsutveckling mot en högre kostnadseffektivitet och kvalitet
- Öka antalet individer som går vidare från försörjningsstöd till egen försörjning och särskilt stödja dem som står långt från arbetsmarknaden
- Erbjuder feriearbetare introduktion i arbetslivskunskap
- Arbeta för att fortsätta attrahera rätt kompetens, minska personalomsättningen och öka stabilitet och välmående i arbetsgrupperna
- Arbeta med hemlöshet och bostadsproblematik

1.4 Ett demokratiskt hållbart Stockholm

Med anledning av kommunfullmäktiges inriktningsmål planeras följande satsningar för att bidra till måluppfyllelsen:

- Skapa fler trygga och jämställda mötesplatser för barn och unga oavsett social

bakgrund, funktionalitet och levnadsvillkor. Särskilt fokus ska vara på flickor och personer med funktionsnedsättning

- I samverkan med civilsamhället motverka våldsbejakande extremism
- Tillvarata medborgarnas åsikter vid utvecklingsarbeten i närmiljön
- Involvera barn i processer och beslut som rör deras vardagsliv och läroprocesser inom förskolan
- Verka för att arbetet med barn och unga ligger i linje med barnkonventionen
- Vidareutveckla arbetet med insamling och bearbetning av klagomål och synpunkter i brukarenkäter och undersökningar
- Främja gemenskap och folkhälsa hos äldre genom fortsatt arbetet med de öppna träffpunkterna
- Utveckla förutsättningarna för delaktighet och god arbetsmiljö genom att erbjuda alla medarbetare att delta i ett medarbetarprogram.
- Skapa ett nätverk av mångfaldsombud inom alla verksamhetsområden och tillsammans med extern expertis arbeta med verksamhetsutveckling genom mångfaldsintegrering.

2 Nämndens verksamhetsområde

Inom stadsdelsnämndsområdet beräknas befolkningsutvecklingen öka med 6,4 procent från december 2014 till 2019 då prognosen visar på ett invånarantal om 41 590 invånare. Befolkningsökningen är högst i grupperna 6-15 år samt 25 till 64 år. Det innebär för stadsdelsnämndens verksamheter att inom förskola är utvecklingen marginell. Inom äldreomsorgen är befolkningsförändringen under perioden i stort sätt oförändrad.

Folkmängd den 31 december 2014						
	Antal				Procent	
	2005	2014	2019	2024	2014	2024
0 år	543	561	635	682	1,4%	1,5%
1-5 år	2 807	3 016	3 050	3 386	7,7%	7,5%
6-15 år	5 408	5 801	6 024	6 247	14,8%	13,9%
16-19 år	2 085	2 272	2 363	2 524	5,8%	5,6%
20-24 år	2 094	2 848	3 018	3 179	7,3%	7,1%
25-64 år	17 990	20 124	21 729	23 505	51,5%	52,4%
65-79 år	2 638	3 330	3 653	3 974	8,5%	8,9%
80-89 år	917	890	886	1 146	2,3%	2,6%
90- år	147	240	231	228	0,6%	0,5%
Män	17 320	19 861	21 222	22 885	50,8%	51,0%
Kvinnor	17 309	19 221	20 368	21 985	49,2%	49,0%

Utmaningen för nämnden finns framförallt inom individ- och familjeomsorgen utifrån ökat flyktningmottagande samt att stadsdelsnämndsområdet historiskt har relativt sett låg förvärvsfrekvens (2011 var frekvensen totalt 65 procent) samt högt sjuktal (2011 var sjuktalet 25,11 procent). Vidare förekommer utbredd trångboddhet i Tensta och Hjulsta.

2.1 Förskoleverksamhet

Demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Enligt tillgängliga befolkningsprognoser förväntas inga stora förändringar fram till år 2019. Den totala ökningen inom stadsdelen på 108 barn är ojämnt fördelad i de olika stadsdelarna. I Tensta förväntas en ökning med 82 barn. Även i Bromsten förväntas barnantalet öka med 42 barn. Solhem och Sundby får enligt prognos en minskning med 28 barn och i Flysta förväntas endast en marginell ökning. En betydande del av stadsdelens barn är inte inskrivna i förskola. Inskrivningsantalet i kommunal förskoleverksamhet var under år 2015 i snitt 1901 barn, att ställa mot de 3577 barn som finns i stadsdelen enligt tillgängliga prognoser. Verksamhetsområdets attraktionskraft behöver öka i syfte att få fler barn inskrivna i förskolan.

Personal

Likt många stadsdelar i staden har Spånga-Tensta en utmaning är att säkra kompetensförsörjning av främst förskollärare och chefer. Medelåldern bland förskolans medarbetare är förhållandevis hög och cirka 7 till 10 procent beräknas gå i pension under planperioden. En långsiktig satsning på rekrytering av förskollärare kommer därför att genomföras i enlighet med stadsdelens "Strategi för att öka andel förskollärare i Spånga-Tensta 2016-2018". För att säkra en ökning av förskollärare bör staden ta ett gemensamt grepp att utbilda barnskötare till förskollärare genom att samarbeta med högskolorna i syfte att öka andel platser på lärosätena. Förvaltningen ser att det finns fem områden som särskilt bör utvecklas för att öka möjligheten att rekrytera och behålla förskollärare. Dessa områden är rekrytering, introduktion, samarbete med lärosäten, kompetensutveckling och karriärvägar. Då bristen på förskollärare förväntas vara fortsatt hög under planperioden behöver kompetenshöjande insatser göras för barnskötare.

Ekonomi

Flera av stadsdelens förskolor uppfyller inte kravet på moderna utbildningslokaler utifrån förskolans uppdrag. Även skolverkets reviderade allmänna råd som rekommenderar färre barn i barngrupperna, innebär behov av fler lokaler. För att förverkliga rekommendationen behöver nämnden skapa cirka 35 nya barngrupper. Detta ställer också krav på mer personal. Nämnden har ambitionen att successivt förnya sitt lokalbestånd, vilket kommer att innebära ökade kostnader i form av höjda hyror. Nämnden räknar vidare med ökade kostnader utifrån stadens uppdrag att se över och utveckla förskolans utemiljöer.

Då barn är mer sårbara för kemikalier än vuxna är det viktigt att minska deras exponering för skadliga kemikalier i vardagen. Kommunerna har en viktig roll att fylla i arbetet med att uppnå det svenska miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö. Under planperioden intensifieras förskolornas arbete med minska andelen farliga ämnen utifrån Kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola. Alla medarbetare kommer under perioden genomgå en webbaserad utbildning "Klimatsmart förskola". Nämnden avser även att successivt nå nivå två och tre, vilket kommer att innebära ökade kostnader då inventarier och lekutrustning byts ut. Vid planerade nyuppbbyggnationer av förskolor beaktas målet kemikaliesmart förskola. Målet är att även andelen ekologisk mat ska öka i förskolan vilket kommer att innebära ökade kostnader för livsmedel.

Prioriteringar och effektiviseringar

Det pågår ett digitalt lyft i stadens förskoleverksamheter som innehåller en rad olika utvecklingsinsatser och nya system. Skolplattformen införs successivt i förskolan fram till 2018 och innehåller både pedagogiska och administrativa system. I det digitala lyftet ingår

också GSIT 2 (gemensam service IT) som innebär en ny upphandling av datorer, telefoner, skrivare, support, utbildning etcetera, vilket kommer att påverka den digitala utvecklingen i stadens förskolor. För att möta den ökade digitaliseringen i förskolan behövs en satsning i form av individuell kompetensutveckling. När den digitala satsningen är genomförd förväntas en effektivisering av administrationen i den pedagogiska verksamheten. Kommunikation med föräldrar och vårdnadshavare kommer i framtiden till stor del att ske i digitaliserad form. Detta kan innebära problem för befolkningen i stadsdelens fattigare och segregerade områden då digitaliseringen ställer krav på att föräldrar och vårdnadshavare har de digitala verktyg som behövs. Tillgången till datorer på bibliotek och medborgarkontor blir då extra viktig.

Förskolans värdegrundsarbete och demokratiska uppdrag har fortsatt fokus och innebär att förskolan vidgar barnens lärande och förståelse för demokrati och mångfald.

Det fördjupade språkutvecklande arbetet är ett fortsatt prioriterat område i syfte att skapa en gemensam grund för förskolans språkutvecklande arbete och öka förståelsen för flerspråkighet och mångfald.

För att minska andelen farliga ämnen i barnens miljö är arbetet enligt Kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola fortsatt prioriterat.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Tillgängliga och attraktiva fritidsverksamheter för barn och unga är viktiga för att utjämna ojämlikheter i uppväxtvillkoren i stadsdelens socialt utsatta bostadsområden. Förvaltningen ser ett ökat behov av mötesplatser och fritidsverksamhet där barn och ungdomar kan erbjudas en meningsfull och strukturerad fritid. Stadsdelen tar emot ett stort antal ensamkommande flyktingbarn och även andelen utsatta familjer ökar. Detta påverkar verksamhetsområdet och innebär utmaningar att möta upp dessa nya behov.

Det finns behov av att utveckla fältverksamheten så att den möter behovet av uppsökande arbete med en tydlig koppling till socialtjänstens myndighetsutövning. Vid utvecklandet av nya bostadsområden fordras ytterligare behovsutredningar av fritidsverksamhet och mötesplatser. Verksamheternas bedömning är att barn och ungdomar med neuropsykiatriska problem eller posttraumatiskt stressyndrom har behov som kräver mer insatser av medarbetarna i verksamheterna.

Ekonomi

De ekonomiska utmaningarna inom verksamhetsområdet är dels att finansiera Blå Huset som övertagits men där det inte finns någon tilldelning från kommunfullmäktige. Vidare innebär ökat flyktingmottagande samt trångboddhet ökat behov av meningsfull fritidsverksamhet. Dessa faktorer bör inräknas då kommunfullmäktige beräknar ramen för barn, kultur och fritid.

Personal

Då det finns ett behov av att utveckla fältverksamheten i det uppsökande arbetet ger det även ett behov av att se över kompetensen inom yrkesgruppen för att möta målgruppens behov.

Prioriteringar och effektiviseringar

Det förebyggande arbetet är viktigt och målsättningen är att det ska finnas fler mötesplatser för barn och unga, där flickor och personer med funktionsnedsättning särskilt beaktas.

Verksamhetsområdet behöver prioritera och möta nya och förändrade behov i samband med ökat antal ensamkommande flyktingbarn. Nämnden har ambitioner att tillämpa metoden Idéburet Offentligt Partnerskap som en samverkansform mellan stadsdelen och det civila samhället.

Sedan tidigare arbetar nämnden med preventiva och tidiga sociala insatser något som även fortsättningsvis kommer att prioriteras. Att nå föräldrarna och att mobilisera föräldrarna är prioriterat. När föräldrarna känner till och har förtroende för fritidsverksamheterna kommer fler barn och ungdomar att delta i verksamheterna.

2.3 Äldreomsorg

Demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Området psykisk ohälsa hos äldre är ett eftersatt område där en samlad stadsövergripande strategi behövs för att ge dessa äldre en god och säker omvårdnad. För personer med psykisk ohälsa behöver andra former av insatser utvecklas, bland annat olika former av boendestöd.

Andelen äldre invandrare med behov av insats kommer att öka. Detta innebär särskilda utmaningar utifrån stadsdelens demografi. Det är konstaterat att behov av äldreomsorg och insatser för denna grupp oftast uppkommer tidigt och före 80-årsåldern. Målgruppen har ofta fått sina behov av heldygnsomsorg tillgodosedda genom anhörganställningar hos verksamma hemtjänstutförare i stadsdelen. Då staden nu tagit beslut om att starkt begränsa möjligheten till sådana anställningar kan behovet av vård- och omsorgsboende komma att öka för målgruppen. Genom att då kunna välja äldreboende med språkinriktning öppnas nya möjligheter för denna grupp att flytta till ett vård- och omsorgsboende.

Många av stadsdelens invånare med svenska som andraspråk är i behov av insatser från äldreomsorg och omsorg för personer med funktionsnedsättning. Kunskaperna i svenska språket är i många fall mycket bristfälliga och detta försvårar den enskildes situation i kontakter med olika myndigheter. Det krävs omfattande informationsinsatser från biståndshandläggarna för att förklara grundläggande samhällsfunktioner, den sociala lagstiftningen, socialförsäkringssystemet med mera. Den enskilde behöver även ofta praktisk hjälp med att få fram olika underlag som behövs i utredningsprocessen, kontakta Försäkringskassan med mera. Arbetet är tidskrävande och bör därför vara en central fråga för staden att hantera.

Personal

Den prioriterade kompetensutvecklingen under planperioden kommer att ske inom områdena äldres psykiska ohälsa, hot och våld, missbruk samt ett rehabiliterande och personcentrerat förhållningssätt. Dessutom kommer utbildning i social dokumentation, fortbildning inom området demens samt bemötandefrågor och värdegrund tillsammans med utbildning i frågor som rör mat och måltider fortsättningsvis att vara prioriterade områden.

Det finns redan nu svårigheter att rekrytera medarbetare med rätt kompetens till äldreomsorgens verksamheter. Allt högre krav ställs på att medarbetare, förutom att ha kompetens inom omvårdnad och kommunikation, även ska ha kompetens och intresse för

digital teknik för att klara av sitt uppdrag. För att möta framtidens rekryteringsbehov måste verksamhetsområdet göras mer attraktivt att arbeta inom.

Ekonomi

Spånga-Tensta är en av de stadsdelar med högst antal utrikesfödda äldre i staden. Brukandet av äldreomsorgens resurser startar generellt sett tidigare och varar längre för utrikesfödda äldre. Med stadsdelens demografi i beaktande tar handläggningsprocessen (ovan beskriven) ofta längre tid och mer resurser i anspråk. En utvärdering av att införa modell i resursfördelningssystemet för att ta med aspekten utrikesfödda bör utredas.

Prioriteringar och effektiviseringar

Uppföljning av äldreomsorgen på individ- och verksamhetsnivå tar alltmer administrativa resurser i anspråk. Även utrednings- och handläggningstiden påverkas av att fler kontaktytor ofta behövs på grund av de demografiska förutsättningarna.

Stödet till unga anhöriga med närstående som drabbats av demenssjukdom i tidig ålder samt till anhöriga med närstående som drabbats av psykisk ohälsa ska stärkas.

Samarbete med frivilligorganisationer och föreningar i syfte att utveckla den öppna sociala verksamheten ska utvecklas. Verksamheten bidrar till att minimera det framtida behovet av socialtjänstens insatser. Träffpunkter planeras även för personer i alla åldrar med psykisk ohälsa.

Fokus kommer under planperioden att ligga på uppföljning och kvalitetsutveckling utifrån de resultat som redovisas i verksamheternas uppföljningar och brukarundersökningar.

Ett område som kommer att få stort fokus de närmaste åren är möjligheten till digitalisering inom verksamhetsområdet. Beställarenheten och utförarenheterna i egen regi deltar de kommande åren i projektet DigIT. Syftet är att möta nya krav från omvärlden genom att öka digitaliseringen och medarbetarnas kompetens inom området. Att starta digitala träffpunkter och ge tillsyn med hjälp av it-teknik är exempel på områden som kommer att utredas. I en stadsdel där det talas många språk och där tillgången till digital teknik inte är självklar i alla hushåll är det en grannliga uppgift att driva denna utveckling så att den blir till nytta för alla.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Enligt Socialstyrelsens Lägesrapport 2015 fortsätter socialtjänstens stöd till personer med funktionsnedsättning att öka i omfattning. Ökningarna handlar om insatserna boendestöd enligt SoL och bostad med särskild service för vuxna och daglig verksamhet enligt LSS.

Personer med neuropsykiatriska diagnoser ökar. Förvaltningen ser även att en ökning av personlig assistans till barn kan uppkomma på grund av ändrad rättspraxis där föräldraansvaret har reviderats i bedömningen för yngre barn och där barnet ges rätt till personlig assistans. Även ledsagning kan komma att öka utifrån ny rättspraxis.

En specifik utveckling och förändring i stadsdelen är avlösarservice för ensamstående föräldrar vilken kan komma att öka då stadsdelen har en demografi med flera ensamstående mammor med många barn (nio till tio barn). Även här ligger en förändrad rättspraxis till

grund för nya beslut vid bedömningar och uppföljningar.

Personer med komplexa funktionsnedsättningar, det vill säga psykisk funktionsnedsättning i kombination med autismspektrumtillstånd och andra neuropsykiatriska diagnoser, posttraumatiskt stress syndrom eller psykiatriska diagnoser och resurskrävande behov, har under de senaste åren ökat på daglig verksamhet inom stadsdelsområdet. Detta medför ett behov av anpassning av både lokaler och aktiviteter samt en översyn av medarbetarnas kompetens för att kunna möta brukarnas behov.

I många familjer inom stadsdelen finns en komplexitet i utredningssituationen där flera av familjemedlemmarna har någon form av funktionsnedsättning och därmed också behov av insatser. Tolk behöver ofta anlitas då det även föreligger en språkproblematik.

Personal

I syfte att möta områdets behov kommer en löpande kompetensutveckling bland medarbetarna att ske under planperioden.

Den årliga brukarundersökningen utgör en del av verksamheternas systematiska kvalitetsarbete. Förutom att undersöka och värdera brukarundersökningens resultat kommer även kompetens, bemanning och kontinuitet integreras i det arbetet. Klagomål och synpunkter ingår också i verksamheterna kvalitetsarbete. Myndighetsutövningen arbetar med kollegial aktgranskning som ett led i utvecklings- och kvalitetsarbetet.

Stockholms stads bemötandeguide fungerar som ett levande dokument för alla medarbetare. Utbildningar kommer att genomföras på ämnet intersektionalitet och genusperspektiv i syfte att öka medarbetarnas kunskap om hur maktstrukturer påverkar det sociala arbetet, samt ge medarbetarna verktyg för att synliggöra och motverka ojämlikhet och förtryck. Andra prioriterade utbildningsområden är inom ämnena lågaffektivt bemötande, neuropsykiatriska diagnoser och evidensbaserade arbetsmetoder.

Ekonomi

Det är i dagsläget svårt att rymma kostnaderna för bostad med särskild service inom ramen för ersättningsnivåerna. Många brukare har behov som inte boenden inom lagen om valfrihet kan tillgodose, varpå andra mer kostsamma boenden måste väljas. Detta leder i sin tur till ökade kostnader för förvaltningen.

Kostnaderna för korttidstillsyn för ungdomar över 12 år som har behov av tillsyn före och efter skoldagen samt under skollov har ökat under flera år. Dessa kostnader förväntas att fortsätta stiga och enligt ersättningssystemet utgår ingen ersättning för dessa kostnader.

Stadens prestationsersättning medger inte ersättning för alla retroaktiva domar gällande personlig assistans enligt LASS.

Prioriteringar och effektiviseringar

Befintliga verksamheter ska kvalitetssäkras i syfte att bli konkurrenskraftiga på marknaden och därigenom bli attraktiva val för såväl brukare som för medarbetare.

Det kontinuerliga arbetet med att få fler personer från daglig verksamhet till lönearbete kräver ett nära samarbete med andra huvudmän såsom Arbetsmarknadsförvaltningen, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen. Samarbetsavtal där det är tydligt vilka ansvar som avtalets olika parter har skulle underlätta arbetet med att fler personer går vidare till

lönearbete.

Det finns idag ett behov av ett mer utvecklat boendestöd inom LSS. Detta innefattar exempelvis boendestöd med kompetens inom olika arbetsmetoder och anpassningar för den dagliga livsföringen vilket ger goda möjligheter till ökad självständighet för brukaren. Det är dessutom gynnsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv och minskar behovet av bostad med särskild service.

Ett område som kommer att få stort fokus de närmaste åren är möjligheten till digitalisering inom verksamhetsområdet. Beställarenheten och utförarenheterna i egen regi deltar de kommande åren i projektet DigIT. Syftet är att möta nya krav från omvärlden genom att öka digitaliseringen och medarbetarnas kompetens inom området. Att starta digitala träffpunkter och ge tillsyn med hjälp av it-teknik är exempel på områden som kommer att utredas. I en stadsdel där det talas många språk och där tillgången till digital teknik inte är självklar i alla hushåll är det en grannliga uppgift att driva denna utveckling så att den blir till nytta för alla.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Att medverka till goda förutsättningar för etablering i samhället för alla nyanlända (ensamkommande barn, anknytningsinvandrade såväl som personer inom traditionellt flyktingmottagande) är en stor utmaning för stadsdelen. Behovet av lättillgänglig samhällsinformation är stort och komplexiteten ökar. Detta föranleder att medborgarkontorets kompetensområde behöver utökas. För den stora gruppen ensamkommande barn handlar det konkret om att möta behov av utbildning, arbete och bostad men också av vägledning till demokratiska värderingar och jämställdhet.

Bostadsbrist, trångboddhet och hemlöshet är utbredda problem i stadsdelen. Barnens uppväxtvillkor försämras av otrygga boendeförhållanden och trångboddhet. Möjligheterna att klara skolgången försämras. Bostadsproblemen försvårar eller omöjliggör också framgången med behandlingsarbete och sociala insatser.

Effekterna av stängningen av Solvalla Camping har ökat behovet av tillfälliga boenden. Behovet kommer att finnas kvar under de kommande åren både vad det gäller efterfrågan på boendeinsatser och ökande kostnader för detsamma. Det finns behov av fler träningslägenheter, försökslägenheter och tillfälliga boenden i stadens regi. Bostad först är en insats som fungerar väl och som behöver utökas. Nämnden ser ett behov av att skapa ett kategoriboende för äldre missbrukare i egen regi.

Myndighetsutövning till skydd för barn och ungdom behöver utveckla ett mer stringent arbetssätt med korta riktade insatser till de barn och unga och deras familjer som behöver socialt stöd efter anmälan och utredning.

Upplevelsen är att det finns ett stort mörkertal i stadsdelen när det gäller våld och förtryck riktat mot flickor som inte fångas upp i arbetet med anmälningar och utredningar. Barn och ungdomsvården uppmärksammar ofta pojkar utifrån våld, missbruk och kriminalitet. Men att uppmärksamma och ge insatser till utsatta flickor är svårare. Här behöver stadsdelen och staden arbeta vidare med att ta fram metoder och insatser både inom det förebyggande och

främjande området och inom myndighetsutövningen.

Statistiken från ASI (utredningsverktyg inom beroendevården) vittnar om en målgrupp med komplexa problem där motivationsarbete och behandlingsinsatser måste pågå under lång tid innan varaktiga resultat uppnås. Inom stadsdelens beroendevård behöver samspelet mellan utredning och öppenvård i egen regi fortlöpande utvecklas för att möta klientgruppens behov. Metoder för uppföljning av öppenvård i egen regi behöver utvecklas.

God samverkan med landstinget är centralt för att kunna möta klienternas komplexa problematik. Samverkan försvåras av att landstingets beroendevård och landstingets psykiatri har svårigheter i sin interna samverkan. Vidare är det inte helt ovanligt att det inom psykiatri lever kvar föreställningar om att en patient måste vara stabilt drogfri innan psykiatrisk utredning eller vård kan komma till stånd. Detta förhållningssätt strider mot den evidens som finns på området och gör att behandlingen för den enskilde äventyras. Här önskar förvaltningen att staden ställer tydliga krav på landstinget i centrala samverkansforum.

Förvaltningen ser en ökad komplexitet i ärenden inom socialpsykiatri där det även här behövs ett omfattande samarbete med landstinget. Uppfattningen är dock att det successivt genomförs en ansvarsförskjutning från landstinget till kommunen. Det är även svårt att hitta lämpliga boenden för målgruppen, vilket gör att förvaltningen ofta är hänvisad till kostsamma HVB-platser. En utveckling av daglig sysselsättningen behöver ske för att möta upp individuella behov, nya målgrupper och få fler motiverade att bli en del av samhället.

Personal

Det sociala arbetet i ett socialt utsatt område kväver socialarbetare med kompetens, engagemang och uthållighet. Hög arbetsbelastning och komplexa ärenden kommer att fortsätta att prägla arbetssituationen för handläggarna i stadsdelen liksom för övriga socialtjänster i Sverige. Nämnden har fortfarande en stor utmaning i att komma till rätta med personalomsättning, klara rekryteringsbehoven och genomföra introduktion till nyanställda som ofta är nyutexaminerade. Det är viktigt att satsningen på att ge administrativt och handledande stöd till socialsekreterarna fortgår. Det krävs en mer noggrann analys hur det administrativa stödet ska utformas både avseende arbetsuppgifter, kompetens och arbetsledning.

Medborgarkontorets samhällsväglare får regelbundet ta emot mycket svåra samtal där en socialsekreterares kompetens skulle vara mer riktig för fortsatt hantering av ärendet. Medborgarkontoret bör därför utökas med en funktion för en socialsekreterare.

Ekonomi

Det ökade antalet nyanlända ökar behovet av service och insatser på alla områden inom individ- och familjeomsorgen. Alla kostnader ersätts inte av staten. Det finns en stor osäkerhet när det gäller de återsökta medlen från Migrationsverket utifrån ett svåröverblickbart regelverk och långa handläggningstider.

Bostadsbrist och hemlöshet skapar ökade kostnader för alla olika typer av boendeinsatser inom individ- och familjeomsorgen. Här ska särskilt nämnas effekterna av stängningen av Solvalla Camping och den stora gruppen ensamkommande barn som inom några år är unga vuxna med behov av bostäder.

Projektet Sociala insatsgrupper för åldersgruppen 19-29 åringar drivs med projektmedel från

socialnämnden tillsammans med Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltning under 2016. Projektet är framgångsrikt men kan vara svårt att rymma inom ordinarie budget.

Prioriteringar och effektiviseringar

Prioriterade områden är

- arbetet med stöd och insatser för etablering av ensamkommande barn
- motverka hemlöshet och otrygga boendeförhållanden
- motverka våld i nära relationer
- insatser till barn och unga ska stärka förmågan att klara skolan
- insatser till barn och unga ska öka föräldrarnas delaktighet i skolan

För att kunna göra en god analys av vilka effektiviseringar som kan göras inom verksamheterna krävs bättre underlag från uppföljningar av givna insatser på både individnivå och på aggregerad nivå. Samspelet mellan utredning och öppenvård i egen regi kan stärkas.

Kostnader för långvariga placeringar av äldre missbrukare i stödboende bör kunna minskas om ett kategoriboende i egen regi kan startas.

Nämnden har behov av att ta fram en långsiktig utvecklingsplan för Bromstensgården som kan utgöra en viktig del av förvaltningens insatser i egen regi.

Ett område som kommer att få stort fokus de närmaste åren är möjligheten till digitalisering inom socialpsykiatri. Beställarenheten och utförarenheterna i egen regi deltar de kommande åren i projektet DigIT. Syftet är att möta nya krav från omvärlden genom att öka digitaliseringen och medarbetarnas kompetens inom området. Att starta digitala träffpunkter och ge tillsyn med hjälp av it-teknik är exempel på områden som kommer att utredas. I en stadsdel där det talas många språk och där tillgången till digital teknik inte är självklar i alla hushåll är det en grannliga uppgift att driva denna utveckling så att den blir till nytta för alla.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Under planperioden kommer nämnden att påverkas av att flera omfattande byggnationer pågår eller kommer att sättas igång. Exempel på sådana Förbifart Stockholm och förändringen av karaktären av delar av Bromsten från industri till bostadsområde. Dessa projekt kommer att medföra intrång i naturmark i stadsdelen.

Över tid har nämnden konstaterat att de olagliga bosättningarna på naturmark i stadsdelen ökar. Bosättningarna blir en sanitär olägenhet för stadsdelen innevånare som skapar otrygghet. Här efterlyser nämnden att man i staden söker en central lösning på problemet.

Resultatet från Trafikkontorets hindersutredning 2013 visar att det i Tensta och Hjulsta förekommer motordriven fordonstrafik i större omfattning än avsett. Bilar, motorcyklar och mopeder klass 1 framförs på bland annat parkvägar och i vissa fall i hög hastighet. Detta upplevs som otryggt för gående och cyklister samtidigt som olycksrisken är stor. Denna utredning ligger till grund för projektet Tensta parkstråk som arbetar för att förbättra situationen ur ett trygghets- och säkerhetsperspektiv. Projektet avser fortsätta söka medel för

detta arbete under planperioden.

I Stockholms stads översiktsplan, Promenadstaden, pekas Spånga ut som en av stadens tyngdpunkter. Detta innebär att parkmiljöerna i och omkring Spånga kommer att behöva utvecklas.

Järva rent och snyggt är ett stadsmiljöprojekt som bedrivs framgångsrikt sedan flera år inom ramen för Järvalyftet. Verksamheten medverkar till en levande stadsbild och ökad kunskap om klimat och miljöfrågor hos befolkningen. Finansieringen sker under 2016 inom ordinarie budget. Under 2016 ska verksamheten utvärderas. Det är oklart hur verksamheten ska finansieras under kommande år.

Personal

Under verksamhetsområdet är det ett fåtal personer som arbetar vilket innebär en sårbarhet och att området är personbundet.

Ekonomi

De olagliga bosättningarna på naturmark i stadsdelen ökar, vilket innebär ökade kostnader samt omfattande handläggning. Då det gäller utveckling inom verksamhetsområdet finns mer att läsa under avsnittet investeringar.

Prioriteringar och effektiviseringar

Medborgarnas delaktighet i utformningen av stadsdelens parkmiljöer är viktig.

Det är även viktigt att ta del av medborgarnas synpunkter i det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet. Vid de månatliga trygghetsvandringarna lyfts platser fram som upplevs som otrygga. Utifrån detta kan förvaltningen och andra berörda aktörer sedan göra riktade åtgärder för att öka tryggheten i stadsdelen.

Miljö

Spånga-Tensta bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att ta ansvar för att minska de klimatpåverkande utsläppen samtidigt som de långsiktiga kostnaderna sjunker. Detta uppnås bland annat genom att andelen supermiljöbilar i förvaltningen ökar, det vill säga bilar som släpper ut mindre än 50 gram/CO₂/km. Miljövänligt drivmedel används alltid om det är möjligt i bilen. De verksamheter som hanterar livsmedel sorterar ut livsmedel för biologisk behandling. Energiförbrukningen i såväl befintliga som nya byggnader minskar.

Luftkvaliteten ska förbättras genom minskad biltrafik, sänkt hastighet och minskad dubbdäcksanvändning. Alla resor och transporter i nämndens regi ska genomföras på ett hållbart sätt och verksamheterna arbetar för att vara så energieffektiva som möjligt. Nämnden tar fram en långsiktig strategi för att minska elanvändningen.

Nämnden utreder möjligheten till införande av låncyklar i stadsdelen. Nämnden arbetar utifrån aktuella planer avseende förbättrad gång- och cykelkommunikation.

Nämndens miljöhandlingsplan kommer att revideras under perioden. Nämnden ska ta fram en strategi för öka andelen ekologisk mat i verksamheterna samt en strategi för att minska energiförbrukningen.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Demografiska förutsättningar och förändrad efterfrågan/behov

Att öka graden av egen försörjning genom arbete och att minska andelen barn som växer upp i familjer med försörjningsstöd är en central faktor för att komma till rätta med det sociala utanförskapet i stadsdelens utsatta bostadsområden. Bidragstagandet har minskat i stadsdelen under de senaste åren beroende på ett starkt fokus på stöd till egen försörjning. Detta fokus ska fortsätta. De som nu är beroende av försörjningsstöd står allt längre ifrån arbetsmarknaden och har ofta en komplex problematik. Klientgrupper som behöver uppmärksammas är personer med psykisk ohälsa eller missbruk och ensamstående mödrar med många barn och tung försörjningsbörda. Jobbtorgen behöver utveckla insatser som möter de lokala behoven. Det finns en risk att den stora tillströmningen av nyanlända kommer att medverka till att behovet av ekonomiskt bistånd åter igen ökar.

Bostadslöshet och osäkra boendeförhållanden är en faktor som försvårar vägen till egen försörjning för många bidragstagare. Satsningen på jourlägenheter till barnfamiljer är framgångsrik men insatsen är fortfarande endast en tillfällig åtgärd när inga andra möjligheter står till buds. Fler bostäder måste byggas så att den kötid hos bostadsförmedlingen som kvävs för en egen bostad för unga vuxna, nyanlända och nyinflyttade blir rimlig.

Personal

På samma sätt som inom individ- och familjeomsorgen i övrigt, kräver det sociala arbetet med ekonomiskt bistånd, i ett socialt utsatt område socialarbetare med kompetens, engagemang och uthållighet. Hög arbetsbelastning och komplexa ärenden kommer att fortsätta att prägla arbetssituationen för socialsekreterarna i stadsdelen. Nämnden har fortfarande en stor utmaning i att komma till rätta med personalomsättning, klara rekryteringsbehoven och genomföra introduktion till nyanställda. Det är viktigt att satsningen på att ge administrativt stöd till socialsekreterarna fortgår. Det krävs en mer noggrann analys hur det administrativa stödet ska utformas både avseende arbetsuppgifter, kompetens och arbetsledning.

Ekonomi

Det ökade antalet nyanlända ökar behovet av ekonomiskt bistånd. Alla kostnader ersätts inte av staten vare sig genom medel som kan återsöktas eller av generalschablonen. Här efterlyses en stadsgemensam utredning kring hur stadsdelsnämnderna kan ersättas för dessa tillfälliga kostnader.

Bostadsbrist och hemlöshet skapar ökade kostnader för alla olika typer av boendeinsatser även av dem som bekostas inom ramen för ekonomiskt bistånd. Här ska särskilt nämnas effekterna av stängningen av Solvalla Camping och den stora gruppen ensamkommande barn som inom några år är unga vuxna med behov av bostäder.

Prioriteringar och effektiviseringar

Prioriterade områden är

- motverka hemlöshet och otrygga boendeförhållanden för barnfamiljer
- utveckla arbetet med att tillvarata barns rättigheter enligt FN:s barnkonvention

Genom fokuserat arbete mot målet egen försörjning och ett effektivt utnyttjande av de arbetsmarknadsåtgärder som finns inom förvaltningen och hos Arbetsmarknadsförvaltningen

kan behovet av ekonomiskt bistånd sänkas eller i vart fall inte öka.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Demografiska förutsättningar, förändrad efterfrågan/behov och personal

Se avsnittet Ekonomiskt bistånd.

Ekonomi och prioriteringar

Nämnden fortsätter att prioritera satsningen på de framgångsrika kommunala visstidsanställningarna som leder till varaktig egen försörjning. Kostnaden för detta kommer att öka både då antalet anställningar ökar och då timlönen ökar. Fler visstidsanställningar innebär framgent minskade kostnader för ekonomiskt bistånd. Här efterlyses en genomlysning och eventuell satsning från stadens håll kring fler visstidsanställningar. Samverkan med det lokala näringslivet för vidare matchning av arbetssökande och personer med kommunala visstidsanställningar har påbörjats och ska utvecklas under de kommande åren.

Nämnden kommer att fortsätta att prioritera feriearbete för ungdomar. Kostnaden ökar då antalet ungdomar i stadsdelen ökar. Här bör staden fundera över resursfördelningssystemets effekter. I dagsläget justeras dessa medel först i avstämningsärendet varvid nämnden inte känner till de ekonomiska förutsättningarna för än väldigt sent. Det vore bra om justering för feriearbeten sker i ett tidigare skede så att det därmed blir lättare att få fram meningsfulla feriearbetsplatser.

2.9 Övrigt

Något övrigt finns ej att rapportera.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

Budgetramarna för åren 2017 och 2018 bygger på kommunfullmäktiges förslag till budget för planperioden. Budgetplanen för 2019 är densamma som för 2018. Planerna grundar sig i sin tur på de prestationer som var aktuella våren 2015 och som låg till grund för budget 2016.

Drift netto	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Nämnd och administration	41,6	41,6	41,6	41,6
Individ- och familjeomsorg	161,8	161,8	161,8	161,8
Stadsmiljöverksamhet	8,4	8,4	8,4	8,4
Förskoleverksamhet	280,6	280,6	280,6	280,6
Äldreomsorg	232,5	232,5	232,5	232,5
Funktionsnedsättning	184,8	184,8	184,8	184,8
Fritid och kultur	38,3	38,3	38,3	38,3
Arbetsmarknadsåtgärder	22,4	22,4	22,4	22,4
Ekonomiskt bistånd	118,6	118,6	118,6	118,6
Summa	1 089,0	1 089,0	1 089,0	1 089,0
Kapitalkostnader - stadsmiljö	5,0	5,0	5,0	5,0
Totalt	1 094,0	1 094,0	1 094,0	1 094,0

Förvaltningens nettobudget för driftverksamheten uppgår till 1 089,0 mnkr för år 2015. Enligt kommunfullmäktiges plan kommer nämndens budget att vara den samma för åren 2017, 2018 och 2019 jämfört med budget 2016. Plan 2019 är densamma som under 2017 och 2018.

Investeringar	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Maskiner och inventarier	1,4	1,4	1,4	1,4
Stadsmiljö	10,2	10,2	10,2	10,2
Totalt:	11,6	11,6	11,6	11,6

Under förutsättning att pris- och löneökningarna stannar vid 2,0 % under de närmaste åren kommer föreslagen plan att innebära krav på årlig kostnadseffektivisering om ca 22,0 mnkr fram till år 2018.

Kostnaderna för avskrivningar och internränta bedöms enligt kommunfullmäktiges plan att vara konstant 5,0 mnkr under planperioden utifrån nuvarande investeringstakt för stadsmiljö. Förvaltningen kommer att begära budgetjusteringar för ökade kapitalkostnader av investeringar inom stadsmiljö.

Förvaltningen beräknar även att få ökade kapitalkostnader till följd av ökade investeringsutgifter för maskiner och inventarier framförallt utifrån att en ny princip om komponentavskrivningar tillämpas.

3.1 Drift

Nämnden har en ekonomisk bruttoomslutning på cirka 1,1 miljarder kronor. Totalt arbetar cirka 1 000 medarbetare och personalkostnaderna utgör cirka 40 procent av nämndens bruttokostnader vilket motsvarar närmare 480 mnkr. Lokalkostnaderna utgör närmare 80 mnkr av nämndens budget och datakostnaderna är ungefär 20 mnkr.

I dagsläget är stadens budget för äldreomsorg inte är lika hög som de faktiska kostnaderna generar. Detta beror dels på ersättningsmodellen inom hemtjänsten samt att utrikesfödda äldre har större behov tidigare än inrikes födda. Det är viktigt att stadens resursfördelningsmodell speglar de faktiska förutsättningar.

Konjunkturläget och utvecklingen av kostnaderna för ekonomiskt bistånd är alltid osäkert. Mängden invånare beroende av ekonomiskt bistånd är emellertid beroende av faktorer som konjunktur och arbetsmarknad. I dagsläget påverkar boendeproblematiken inom stadsdelsnämndsområdet kostnaden negativt. Det är viktigt att staden som helhet tar ansvar för trångboddhet och ohållbara bostadssituationer. Vidare efterlyses en genomlysning av resursfördelningsmodellen för ekonomiskt bistånd utifrån antal personer per lägenhet.

Under de närmaste åren kommer flyktingmottagandet att öka inom stadsdelsområdet. Detta innebär framförallt ökade kostnader inom individ och familjeomsorgen som placeringar. Tack vare att staden numera fördelar ut generalschablonen direkt till den stadsdelsnämnd där flyktingen är mantalsskriven så minskar sårbarheten i resursfördelningssystemet då kostnader ökar för placeringar utifrån omvärldsförändringar. För ensamkommande flyktingbarn utan permanent uppehållstillstånd får stadsdelsnämnden endast schablonersättning från migrationsverket. De överskridande kostnaderna tar inte resursfördelningen för individ och familjeomsorgen hänsyn till. Detta innebär underskott mot utfördelad budget inom individ och familjeomsorg. Här efterlyser förvaltningen en utredning över hur stadsdelsförvaltningarna kan kompenseras för detta.

Tidigare år har stadsdelsförvaltningen fått ersättning via ytterstadssatsningen för verksamheten i Blå Huset. Nu inryms verksamheten inom utfördelad budget. Om verksamheten ska utvecklas, speciellt då vi står inför stort mottagande av nyanlända ungdomar, bör hänsyn till detta tas i framtida planering inom staden.

Styrningen mot att ha en lägre miljöpåverkan innebär i praktiken dyrare livsmedel samt högre kostnader för inventarier främst inom verksamhetsområden som förskola, äldreomsorg samt funktionsnedsättning. För att få faktiskt genomslag efterlyses en utredning kring om det kan göras påslag för detta i kommunfullmäktiges budgettilldelning.

3.2 Investeringar

Nedan följer förslag på parkinvesteringar inom Spånga-Tensta i prioritetsordning:

Lunda gravfält

Förbättra information om fornminnen i form av en paviljong samt skyltning på flera platser i området. Fotbollsplanen som ansluter till Lunda gravfält kommer att få konstgräsplan. Ett utegym kommer att anläggas.

Uppskattad investeringskostnad 2,7 mnkr.

Nämnden ansöker om 2,7 mnkr i investeringsbidrag för 2018.

Tensta parkstråk

Delar av gång- och parkstråk i Tensta som är i behov av upprustning. I stråkens korsningspunkter är slitaget högt och vid platsbildningen är ytskikten ofta underhållskrävande. Det finns även ett problem med biltrafik på gångvägarna. Målsättningen är att upprustningen ska resultera i mer skötleffektiva, funktionella, trevliga och säkra gång- och parkstråk.

Uppskattad investeringskostnad 3,5 mnkr år 2019. Därefter 5,5 mnkr. Totalt 9,0 mnkr.

Solhem-Flysta-Sundby

Utveckling och upprustning av tre parker i Spånga. Utredning av Svandammens tekniska status samt genomförande av föreslagna åtgärder. Program för Sundby friområde samt Byvägen/Bergbostigen. Genomföra åtgärder för att göra parkerna mer tillgängliga. Befintlig växtlighet och utrustning ska kompletteras. Belysningen ska ses över och vid behov förbättras.

Uppskattad investeringskostnad 5,0 mnkr.

Rhododendronparken

Park i nordöstra Tensta med behov av upprustning för att göra parken mer tillgänglig, trygg och inbjudande. Befintlig växtlighet ska kompletteras och konstbevattning anläggas. Även belysningen ska förbättras. Arbetet planerar att påbörjas efter 2019.

Uppskattad investeringskostnad 2,0 mnkr.

Bromstensparken

Förnyelse och upprustning av en sliten och nedgången park med högt slitage av barngrupper från närliggande skolor och förskolor. För att skapa gröna rum, hålla ihop parken och ge den identitet förslås nya träd, buskar samt en tydligare inramning med staket och häckar. Tillgängligheten förbättras genom att markskikten byts ut mot nya material som t.ex. gummibeläggning samt val av ny lekutrustning. Tillgängligheten förbättras också genom nytt skärmtak som skuggar mot den varma solen sommartid.

Uppskattad investeringskostnad 4 mnkr för 2017.

3.3 Betydande projekt som inte är investeringar

Nämnden planeringar inga betydande projekt över 50 mnkr som inte är investeringar.

4 Övriga redovisningar

Stockholm är en jämställd stad där makt och resurser fördelas lika.

Alla förvaltningar ska ha könsuppdelad statistik och analysera resursfördelningen utifrån kön. Målet är ett jämställt Stockholm där makt och resurser fördelas lika.

Nämnden har tagit fasta på att brukare och klienter ska ges samma förutsättningar att ta del av nämndens verksamheter, oaktat etnisk tillhörighet, könsidentitet eller könsuttryck, ålder, religion, eller annan trosuppfattning, sexuell läggning, eller funktionsnedsättning.

I arbetet som riktar sig till barn och deras föräldrar är målet att både mammor och pappor får

goda möjligheter att ta ansvar för sitt föräldraskap. Förväntningarna är att både mammor och pappor har föräldraförmåga. Stöd ges utifrån individuella bedömningar som leder till att stärka vars och ens omsorgsförmåga gentemot det egna barnet. Utifrån ett normkritiskt förhållningssätt synliggörs normtypiska föreställningar kring förväntningar på föräldrarollen.

Bruket av bedömningsinstrument och utredningsverktyg som ASI, DUR, FIA, Initial bedömning etc. säkerställer att alla frågor ställs till alla brukare och klienter oavsett kön, vilket skapar goda förutsättningar för könsneutrala utredningar. Ett utvecklingsområde är att skapa verktyg så att val av insatser görs på ett jämställt sätt men med hänsyn tagen till särskilt utsatta gruppers specifika behov. Exempel på detta kan vara kvinnliga missbrukares särskilda utsatthet eller ungdomar med HBTQ-identitet som lever i familjer där hederskultur eller traditionella religiösa föreställningar styr familjens värdegrund.

Nämnden har börjat kunskapsinhämtningen vad gäller jämställdhetsintegrering. Medarbetare får utbildning i verktygen som finns för att arbeta med jämställdhetsintegrering. Kunskapen ska sedan spridas vidare inom förvaltningen. Det finns redan mycket könsuppdelad statistik i verksamheterna, utmaningen är att analysera den och ta fram åtgärder som belyser jämställdhetsfrågor på ett relevant sätt.

I nämndens verksamheter har en lönekartläggning genomförts. Kartläggningen visar att det inte finns löneskillnader baserade på kön. Däremot visar den att det finns en markant överrepresentation av kvinnor inom de allra flesta verksamhetsområden. Detta ser nämnden som en utmaning då stadsdelen har många klassiskt kvinnodominerade yrken samtidigt som nämnden ser fördelen med en jämnare könsfördelning. Under nuvarande planperiod för jämställdhets- och mångfaldsplanen kommer nämnden även att analysera skillnader i kompetensutveckling baserat på kön.

Stockholm är en stad som respekterar och lever upp till barnets rättigheter i enlighet med FN:s barnkonvention

Barnets rättigheter ska vara centrala för alla politikområden. Det ska inte spela någon roll var du kommer ifrån. Inom verksamheter som riktas till barn och unga ska kompetens inom genus, normkritik och antirasistiska perspektiv öka och arbetet med likabehandlingsplaner ska stärkas.

Nämnden har satt målet att leva upp till intentionerna i FN:s barnkonvention. Nämnden arbetar aktivt med att alla barn och ungdomar ska ha jämlika uppväxtvillkor. Utgångspunkten är att alla ska ha lika goda möjligheter oavsett förutsättningar. Barn har kännedom om sina rättigheter. Det finns ett tydligt barnperspektiv i alla insatser och utredningar där barn berörs oavsett om utredningen eller insatsen avser barnet eller den vuxne. BBIC och Signs of safety är verktyg och metoder som säkrar att barnets röst hörs i utredningar och beaktas i val av insatser. Brukarmedverkan riktad till barn och ungdomar ska utvecklas.

Målet att det inte ska spela någon roll var du kommer ifrån är ännu inte verklighet för de barn och ungdomar som växer upp i stadsdelens socialt utsatta bostadsområden. Det finns två skyddsfaktorer som starkt påverkar barns möjligheter till jämlika uppväxtvillkor; föräldrarnas tillgång till arbete och egen försörjning och förutsättningarna för barnet att klara sig i skolan. Nämnden prioriterar insatser som leder till varaktig försörjning för föräldrar bland annat genom Snabbspåret (kommunala visstidsanställningar). I alla insatser som riktar sig till barn och föräldrar uppmärksammas vikten av fungerande skolgång och barnens behov av föräldrarnas stöd.

Stockholm är en stad som lever upp till mänskliga rättigheter och är fritt från diskriminering

Staden ska respektera och leva upp till mänskliga rättigheter samt arbeta för att höja medvetenheten om mänskliga rättigheter bland stockholmarna. Alla verksamheter i staden ska analysera och följa upp hur de tillvaratar mänskliga rättigheter i sitt vardagliga arbete.

En viktig del av att vara en stad som lever upp till mänskliga rättigheter är att synliggöra exempelvis diskriminering. Arbetet mot diskriminering ska vara systematiskt och utmärkas av lärande inom och utanför stadens organisation. För att uppnå detta behöver staden bli bättre på att kartlägga och analysera verksamheten. Ett exempel kan vara användandet av jämlikhetsdata.

Nämnden har startat ett mångfaldsintegreringsprojekt som kommer att löpa under hela 2016. Projektet bygger på verksamheternas egna uppdrag och ambitionen är att dessa ska utvecklas med grunden i mänskliga rättigheter. Under året får enheterna handledning av en expert på mänskliga rättigheter som sedan kommer att ha nätverksträffar för att höja kunskapen hos mångfaldsombuden och leda dem vidare i det egna verksamhetsutvecklingsarbetet. Att enheterna arbetar med mångfaldsombud som kommer från verksamheterna kommer att skapa en generellt höjd kompetens om mänskliga rättigheter inom alla verksamhetsområden samtidigt som de utvecklar de egna processerna.

Exempel på de processer man arbetar med i projektet är bedömningssituationer som görs inom beställarenheten och hur det kan säkerställas att de utgår från de mänskliga rättigheterna med likabehandling i fokus. Förskolan arbetar bland annat med frågor som rör möten med föräldrar och olika möten och värderingar som påverkar förskolan och hur de driver sitt uppdrag. En enhet arbetar med det modiga föräldramötet och hur föräldrars kompetenser och erfarenheter kan involveras i förskolans verksamhet.

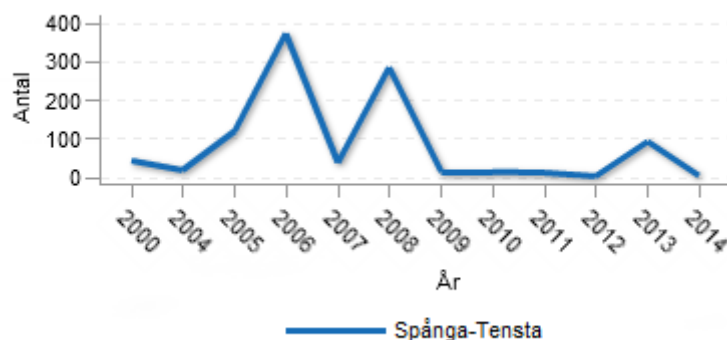
Nämnden följer noga de diskrimineringsärenden som kommer in som klagomål oavsett vilken diskrimineringsgrund som ligger som grund. Det finns klagomål både från brukare och potentiella medarbetare som sökt arbete i förvaltningen. Förvaltningen kan inte se att den ena eller andra diskrimineringsgrunden är mer uttalad än någon annan.

För att förebygga diskriminering internt i förvaltningen arbetar alla chefer med att på olika sätt öka medvetenheten om vad diskriminering och kränkande särbehandling är. Genom att föra en dialog om förhållningssätt på arbetsplatsen kan man motverka både diskriminering och kränkande särbehandling.

5 Lokalförsörjningsplan

Nybyggnation inom stadsdelsnämndsområdet har under senare år varit mycket lågt vilket illustreras av följande graf.

Nya lägenheter tidsserie - Spånga-Tensta



Under planperioden kommer dock flera nybyggnadsprojekt att starta främst i Bromsten samt runt Spånga. Detta kommer förhoppningsvis påverka befolkningsutvecklingen positivt. Det kommer också påverka lokalbehovet framgent.

5.1 Inledning

Enligt SLK:s anvisningar ska samtliga nämnder utarbeta en lokalförsörjningsplan. Planen syftar till att möjliggöra en långsiktig lokalplanering på nämndnivå samtidigt som den utgör underlag för stadens centrala lokalplanering.

Sammanfattningsvis kan konstateras att det under planperioden, 2017-2019, endast kommer att färdigställas ett fåtal nya bostäder inom stadsdelsområdet. Bland annat har det stora projektet att utveckla Bromstens industriområde, med upp till 2000 nya bostäder, skjutits framåt i tiden. Beräknad byggstart är tidigast år 2017 vilket gör att färdigställande av de tidigaste etapperna troligen ligger utanför planperioden.

Vidare konstateras att införandet av valfrihetsmodellen inom äldreomsorgen kan leda till en minskad efterfrågan på boendeplatser inom stadsdelen. Framtida behov av bostäder avsedda för personer med funktionshinder är svåra att prognostisera utifrån befolkningsprognoser. Förvaltningen bedömer dock att behovet av omsorgslägenheter kommer att öka något under planperioden.

Inom stadsdelsområdet pågår ett stort antal detaljplaneprojekt med syfte att skapa nya bostäder, arbetsplatser och infrastruktur. Nedan ges en kort sammanfattning av de projekt som bedöms ha stor betydelse för antalet invånare och deras behov av, och efterfrågan på, stadsdelsförvaltningens serviceutbud. Utöver dessa planärenden finns en rad projekt som inte syftar till bostadsbyggande, projekt på privat mark och projekt där planarbetet ännu inte startat.

Pågående projekt under planperioden, antagen detaljplan:

- Kvarteret Hedvig 1,2,3, mellan Kronofogdevägen och Spånga stationsväg. Planen medger totalt 65 nya lägenheter. Projektet påbörjades år 2014, tid för färdigställande planeras till 2018.

Pågående planarbete, ej antagna detaljplaner:

För nedanstående projekt pågår arbetet med detaljplan vilket gör att tiden för färdigställande

är svårbedömd men sannolikt ligger bortom planperioden.

- Bromstensstaden, komplicerade detaljplaner leder till stora förseningar. Under 2015 antogs detaljplanen för kv.Tora där byggstart på kvartersmark beräknas till 4:e kvartalet 2017. Planen omfattar 623 lägenheter.

Övriga detaljplaner kommer förhoppningsvis att antas under planperioden. Samtliga planer i Bromstensstaden medger cirka 2000 lägenheter totalt med olika upplåtelseformer i flerfamiljshus och radhus. Utöver det planeras bland annat skola, 2 förskolor, idrottsområde, industriby och infrastruktur. Byggstart av kvartersmark sker tidigast år 2017.

- Kvarteret Hedvig 19, mellan Kronofogdevägen och Spånga stationsväg. Planarbete vilande, inväntar avtal och markanvisningar. Planen kan medge cirka 150 lägenheter, förutsätter flytt av tennishall.
- Ferdinand 9, Bromstensvägen. KF-fastigheter och Peab uppför dagligvaruhandel, boende med olika storlekar och upplåtelseformer samt LSS-boende.

5.2 Beskriv behov/efterfrågan samt bedömning av andra bakomliggande faktorer som förändrar behovet av lokaler

Förvaltningen har bedömt förändringar i efterfrågan inom olika verksamhetsområden. Bedömningen grundar sig bland annat på senaste tillgängliga befolkningsprognoser som tas fram för stadens räkning av Sweco. Aktuella prognoser ger en bild av befolkningsstrukturen år 2019 vilket är budgetperiodens sista år.

Förskola

Enligt tillgängliga befolkningsprognoser ökar antalet barn i förskoleåldern (1-5 år) något fram till år 2018.

Ökningen är ojämnt fördelad, inom områdena Tensta och Bromsten ökar efterfrågan något samtidigt som den i Sundby och Solhem förväntas minska svagt. Till bilden av små ökningar och minskningar kommer också politiska signaler om minskade barngrupper, slopat vårdnadsbidrag, ökat antal flyktingar och en politisk ambition om att öka andelen barn som går i förskola. Alla dessa faktorer leder till ökad efterfrågan och ökat behov av förskolelokaler. Omfattningen av den ökade efterfrågan är av naturliga skäl mycket svårbedömd.

Äldreomsorg

Enligt tillgänglig befolkningsprognos kommer antalet personer i åldern 65-79 år att öka med 320 st. fram till år 2020. Befolkningsgruppen 80 år och äldre kommer enligt prognosen att öka med 70 personer till år 2020. Prognosen utgår från befolkningsuppgifter från hösten 2015.

Behovet av äldreomsorg är svårbedömt. Enligt prognosen kan behovet av äldreomsorg öka något fram till år 2020 för att därefter öka relativt kraftigt. Boendetiderna på vård- och omsorgsboenden blir också allt kortare enligt tillgänglig statistik samtidigt som lagen om valfrihet kan innebära att efterfrågan på omsorgsboenden för äldre kommer att minska i stadsdelen. Detta kan motverkas av ett ökat omsorgsbehov av personer som är utrikes födda.

Slutsatsen blir, med hänvisning till äldreboendeplanen (se bilaga), att behovet av äldreomsorg

bedöms som oförändrat under perioden. De boenden som finns kvar inom stadsdelen behöver därför medge en stor flexibilitet, där boendeformen kan variera med tiden, med utgångspunkt i brukarnas önskemål, kulturella bakgrund och språktillhörighet.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Inom verksamhetsområdet finns ingen tillgänglig statistik att tillgå för att bedöma förändringar i efterfrågan. Förvaltningen konstaterar dock att efterfrågan på omsorgsboenden redan idag överstiger tillgången. Med anledning av det fortsätter förvaltningen att arbeta för att omsorgsboenden planeras i samband med detaljplaneprocesser i stadsdelen.

Ett nytt koncept för staden och en politisk satsning som de kommunala bostadsbolagen kommer att tillämpa för att minska byggkostnaderna är ”Stockholmshuset”. Det innebär tyvärr att det inte är möjligt att inhysa LSS-bostäder och inte heller förskolor i nybyggnationer inom de kommunala bostadsbolagen. Därmed kommer staden att vara hänvisad till de privata bolag som har för avsikt att nyproducera bostäder. Det kan komma att ytterligare försvåra säkerställandet av att möta upp det förväntade behovet av LSS bostäder.

Individ och familjeomsorg

Inom verksamhetsområdet finns ingen tillgänglig statistik att tillgå för att bedöma förändringar i efterfrågan. Med anledning av förvaltningens projekt ”social insatsgrupp unga vuxna” och det allmänna läget på bostadsmarknaden gör förvaltningen dock bedömningen att efterfrågan på försöks- och träningslägenheter ökar under perioden.

5.3 Kapacitetsbeskrivning

Förskola och fritid

Förskoleverksamheten, inklusive öppna förskolor, omfattar sju enheter på 48 olika adresser. Förhyrd yta för förskoleverksamhet är ca 22 700 m². Den 1 mars 2016 var 1973 barn inskrivna i kommunalt drivna förskolor. För fristående förskolor var siffran 490 inskrivna barn.

Äldreomsorg

I dagsläget finns följande olika former av boenden i stadsdelen som drivs i egen regi eller som upphandlad verksamhet:

- Vård- och omsorgsboende; 22 platser på Fristad servicehus och 37 platser på Tensta servicehus
- Korttidsvård; 10 platser på Tensta servicehus
- Servicehus; 153 lgh. på Fristad servicehus och 48 lgh. på Tensta servicehus

I privat regi bedrivs också äldreboenden för persisk- och arabisktalande och boende för yngre dementa i Tensta servicehus.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Verksamheten omfattar 35 platser i gruppboende, 10 servicelägenheter samt platser i daglig verksamhet.

Individ och familjeomsorg

Förvaltningen hyr in ca 75 försöks- och träningslägenheter som hyrs ut till boende i andra

hand. Utöver detta finns 33 platser stödboende för personer med psykiskt funktionshinder, 10 platser profilboende för unga vuxna hemlösa med psykisk funktionsnedsättning och Bromstensgården HVB (hem för vård och boende).

Administration

Förvaltningens administration och myndighetsutövning är i huvudsak lokaliserade till förvaltningens huvudkontor som omfattar ca 4200 m² och medborgarkontoret på 385 m² vilket ger en total yta för administrativ verksamhet på 4 585 m².

5.4 Förändringar i lokalbeståndet

Förskola

På nämndens uppdrag arbetar förvaltningen med en förnygring av förskolelokalerna i Stadsdelsområdet. Under våren påbörjas byggandet av förskolan Lilla Tensta som omfattar åtta avdelningar. I samband med färdigställandet, våren 2017, kommer ett antal äldre förskolor att avvecklas, i första hand Åvingegränd 29, Tensta allé 40 och Skäftebacken 24.

I stadsdelen Solhem på Bifrostvägen 2 har förvaltningen, via SISAB, beställt en ny detaljplan. Den nya planen ska medge en konceptförskola i två plan och fem avdelningar som ersättning för den tidigare förskolan som revs då den tekniska livslängden bedömdes vara slut. Ett nytt tillagningskök kommer att färdigställas under våren på förskolan Salagatan 44 liksom ett nytt trapphus på förskolan Kälvestavägen 120.

Nämnden har också givit SISAB i uppdrag att ta fram förslagshandlingar på en fem avdelnings konceptförskola på Gullingeplan 32. Förskolan är tänkt att ersätta den byggnad som eldhärjades sommaren 2013. Det är inte sannolikt att någon av förskolorna på Gullingeplan eller Bifrostvägen färdigställs under planperioden med hänvisning till att tid för detaljplaneprocess, projektering och byggande tar mer än tre år.

I Sundby kommer verksamheten på Gribbyvägen 32 flyttas till närliggande förskolor under planperioden. Eftersom det tillfälliga bygglovet upphör kommer lokalen därför avvecklas.

I stadsutvecklingsområdet Bromstensstaden planeras för två förskolor på vardera 8 avdelningar. Med hänvisning till det komplicerade detaljpaneläget är det oklart när byggstart kan ske. Nämnden har ambitionen att synkronisera färdigställande av dessa förskolor med efterfrågan på platser vilket kan innebära lösningar med paviljonger under vissa perioder.

Äldreomsorg

Inom verksamhetsområdet planeras inga större förändringar i lokalbeståndet under planperioden.

Verksamhetslokaler och boenden för personer med funktionsnedsättning

Behovet av gruppboendestäder är större än tillgången. Förvaltningen har påtalat detta för exploateringskontoret så att behovet tillgodoses i kommande detaljplaner. I kvarteret Ferdinand 9 har förvaltningen deltagit i planeringen av ett LSS-boende med sex lägenheter vilket framgår av förslaget till detaljplan som förväntas bli antagen under 2016. Färdigställande av boendet kan eventuellt förväntas mot slutet av planperioden.

Under planperioden kommer förvaltningen att eftersöka lämpliga objekt för att möjliggöra införandet av nya boenden i enlighet med kommunfullmäktiges ambitioner. Arbetet har startat

med att utveckla befintliga verksamheter för att möta det behov som finns inom området samt anpassa verksamheternas lokaler till rådande bestämmelser.

I den blivande Bromstensstaden arbetar förvaltningen för att detaljplanerna ska innehålla två eller tre gruppboenden med sex lägenheter vardera och ett antal närliggande servicelägenheter. Färdigställande av dessa gruppboenden ligger inte inom planperioden.

Flera av förvaltningens gruppboestäder uppfyller inte Boverkets normer. Anmärkningarna på Flysta gruppboende gäller främst att de saknar kök vilket går att åtgärda med omfattande ombyggnation vilket leder till höjda hyreskostnader som inte självklart går att ta ut i höjd boendehyra. Boverket anser att placeringen av Stranninge gruppboestad är olämplig då det är insprängt i ett äldreboende. Detta är omöjligt att förändra med annat än att boendet avvecklas. Förvaltningen utreder för närvarande, tillsammans med Micasa, olika alternativa lösningar för Stranninge och Flysta. Oavsett vilken lösning som väljs kan det innebära att nytillkommande gruppboenden i Bromsten används som evakueringsboestäder vilket gör att nettotillskottet av boenden inte blir lika stort som önskvärt.

Inom daglig verksamhet behövs plats för fler arbetstagare vilket gör att förvaltningen undersöker möjligheten att hyra in nya lokaler. Förhandlingar pågår med fastighetsägare om eventuell inhyrning av lokal på Avestagatan 29 för att tillgodose den ökade efterfrågan.

Individ- och familjeomsorg

Behovet av försöks- och träningsboenden bedöms öka under planperioden enligt redovisning ovan. Det ökade behovet bör påtalas från stadens ledning till de helägda bostadsföretagen och stadens bostadsförmedling med syfte att öka antalet lägenheter som anvisas till försöks- och träningslägenheter.

Förvaltningen har fått nämndens uppdrag att öppna en fritidsgård i Hjulsta. Förvaltningen arbetar för närvarande med att planera för en samlokalisering med Hjulstaskolan. Verksamheten beräknas starta under våren 2016.

Administration

Förvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att planera en återflytt av huvudkontoret till Tensta centrum. I stadsdelen är förtroendet för stadsdelsnämndens verksamheter lågt. Att förlägga stadsdelsförvaltningens huvudkontor till Tensta är strategiskt viktigt för att öka befolkningens kännedom om verksamheterna och för att vinna befolkningens förtroende. En lösning som innebär samlokalisering med andra förvaltningar och myndigheter är att föredra. Förvaltningen efterfrågar stadsledningskontorets medverkan i arbetet med att utarbeta ett förslag på en effektiv och modern förvaltningslokal eftersom frågan är av övergripande strategisk karaktär för staden.

5.5 Kostnadsutveckling

Förskola

Förvaltningen kan konstatera att den genomsnittliga hyreskostnaden för förskolelokaler är relativt låg. Det avspeglar i hög grad det faktum att lokalbeståndet är ålderstiget och i vissa fall mindre lämpligt för att bedriva en modern förskoleverksamhet. Förvaltningen ser ett behov av upprustning, renovering och i vissa fall behov av att ersätta gamla lokaler med nya vilket beskrivs ovan. Detta kommer att medföra ökade lokalkostnader för

förskoleverksamheten.

Äldreomsorg

Hyreskostnaderna bedöms i stort sett oförändrade under planperioden.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning

Hyreskostnaderna kommer att öka under planperioden i takt med att nya boenden tas i bruk och befintliga boenden anpassas till rådande krav. Förändringens storlek går i dagsläget inte att bedöma eftersom takten i lokalförändringen beror på flera faktorer som förvaltningen inte har rådighet över.

Individ- och familj

Hyreskostnaderna bedöms i stort sett oförändrade under planperioden.

Administration

Med hänvisning till uppdraget att söka ett nytt huvudkontor förväntas en ökad hyreskostnad för administrativa lokaler. Utifrån fastighetskontorets tidiga uppskattningar kommer hyreskostnaden i en nybyggd kontorslokal uppgå till 2 000-2 500 kr/ m²*år vilket kan jämföras med befintlig hyresnivå på cirka 1 500 kr/ m²*år. Förvaltningen kan också konstatera att dagens lokaler är relativt yteffektiva varför det inte är realistiskt att förvänta sig att nya lokaler kan inrymmas på en väsentligt mycket mindre yta än den nuvarande.

5.6 Effektiviseringsmöjligheter

Nämnden vill påtala ett förhållande i Micasa-avtalet som ger önskade effekter för stadens möjligheter att minska energianvändningen. Incitamentet för fastighetsägaren att genomföra investeringar som leder till effektivare energianvändning försvinner eftersom energikostnaden debiteras verksamheten som därmed gör den ekonomiska besparingen. Staden bör därför överväga att omformulera Micasa-avtalet, med Sisab-avtalet som förebild, så att fastighetsägaren tar över ansvaret för alla elavtal och därmed ges incitament till energibesparande investeringar. I detta sammanhang bör staden också överväga vem som är mest lämpad att ansvara för vitvaror i Micasa:s lokaler

Avslutningsvis ifrågasätter förvaltningen effektivitetsvinsten i att överlåta drift- och underhåll av ett fåtal lokaler till förvaltningen i samband med att stadens bostadsbolag omvandlar tidigare självkostnadsavtal till marknadsavtal. Förvaltningen arbetar fortlopande med att effektivisera sin verksamhet och ser i det sammanhanget att det finns organisationer inom staden som är bättre lämpade att handha fastighetsdrift än förvaltningen själv, inte minst med tanke på de stordriftsfördelar som borde uppstå om en stor aktör hanterar frågan.

5.7 Övrigt